

האדם מרכז העולם

משנה מסכת אבות פרק א משנה ב --שמעון הצדיק היה משיגי קלסת הגדולה. הוא היה אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים:

1. ספר דרך חיים -
- 1 ויש לשאול על זה שאמר על ג' דברים העולם עומד על
- 2 התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, והצעה של פירוש
- 3 המשנה זאת יש לך לפרש, כי הנבראים נבראו בשביל
- 4 שיש בהם הטוב ואם לא היה בנמצאים הטוב לא היו
- 5 נבראים, כי הדבר שאינו טוב בעצמו אין ראוי שיהיה לו
- 6 המצאות, ויותר ראוי שיהיה נעדר ולא יהיה לו המצאות,
- 7 אבל מצאותו בשביל הטוב שיש בו וכמו שבריאיתו הוא
- 8 בשביל הטוב, מכ"ש קיום העולם ועמידת כל הנבראים
- 9 הוא מפני שנמצא בהם הטוב, ואם לא היה נמצא
- 10 בנבראים הטוב לא היה ראוי להם הקיום, רק מצד הטוב
- 11 שנמצא בכל אחד יש לו קיום, ומפני זה חתם בכל בריאה
- 12 ובראה במעשה בראשית (בראשית כ) וירא אלהים כי
- 13 טוב, וכאשר התבאר לך דבר זה יש לך לדעת כי
- 14 הנבראים כולם תלויים באדם שהם נבראים בשביל
- 15 האדם, ואם אין האדם כמו שראוי להיות הנה הכל בטל,
- 16 וכמו שכתוב בדור המבול (בראשית ו') ויאמר ה' אמתה את
- 17 האדם אשר בראתי מעל פני האדמה מאדם ועד בהמה עד
- 18 עוף השמים וגו'. ובמדרש (ב"ר פכ"ח) משל למלך שהי'
- 19 משיא את בנו ועשה לו חופה וסוידה וכירה כעס המלך על
- 20 בנו התחיל המלך לשבר בקנקנים אמר המלך כלום עשיתי
- 21 אלא בשביל בני, בני אבד וזו קיימת ולפיכך מאדם ועד
- 22 בהמה ועד עוף השמים ע"כ. הרי כי הנבראים כולם הם
- 23 בשביל האדם, וכאשר אין ראוי לאדם הבראה הכל בטל
- 24 ואין ראוי הקיום לעולם, ודבר זה אמרו ז"ל בכל מקום כי
- 25 הכל נברא בשביל האדם. וכאשר התבאר לך כי כל
- 26 העולם הוא קיים בשביל האדם, א"כ האדם צריך שיהיה
- 27 בו הטוב ואז ראוי אליו הקיום, וכאשר ראוי אליו הקיום
- 28 ראוי לכל העולם הקיום שהכל תלוי באדם. ולא נמצא
- 29 בפ"י בכתוב אצל האדם טוב רק ברמז והנה טוב מאוד
- 30 ואמרו במדרש (שם פ"ט) מאד זה אותיות אדם. וזה
- 31 נראה כי האדם חסר ועיר פרא אדם יולד, ואחר כך
- 32 מתעלה האדם אל המדרגה עד שהוא טוב, ולפיכך צריך
- 33 האדם לקנות מעלת הטוב.

2. ספר תפארת ישראל - פרק ד

וכאשר תתבונן במציאות עולם הזה נחלק ל' חלקים כוללים כל המציאות. האחד הוא המציאות האדם ולשמשו ובוהו הוא צורה אל כל התחתונים ומוליך שלימות אל הכל כמו המלך שהוא המשלים התחתון והוא בכללו מסודר תחת השמש והשמש כולל אותו, כי השמש מלך עולם הטבע ועולם הטבע את הכל. והאדם הפך הנמצאים שכל הנמצאים תחת השמש אינם קונים מעלה על מה שנבראו אבל מסודר תחתיו. החלק השני הוא האדם בלבד שהוא חלק שני נגד כל המציאות, שהוא בפני עצמו אינו נכלל עם שאר הנמצאים, שהרי בשביל האדם נברא הכל ואיך יהיה נכלל העבד עם אדוניו דבר זה לא יתכן כלל ולפיכך הוא חלק בפני עצמו. והוא גם כן נחלק מן חלק המציאות הראשון אשר לא נבשמתו האלהית שיש לו נשמה קדושה והן מצד שנאמר בו כי בצלם אלהים עשה את האדם כי יש ישנו סדרם אשר נברא עליו, אבל לא יקנו גם כן דבר מעלה נוסף על עצמם רק הם נשארים בהווייתם כמו שבראו וכמו שנתבאר בפרק ג'. והאדם הזה שהוא החלק השני אפשר שיצא מן הסדר הראוי אבל האדם הוא קונה מעלה יותר ממה שיהיה לו וכמו שהשמש הוא מלך, גם כן האדם הוא מלך שהרי הכל נתון תחתיו, ומלכות האדם היא שהוא מוליך שלימות אל כל התחתונים כי הכל נברא לעבוד

3. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף לז"א

לפיכך נברא אדם יחידי... להגיד גדולתו של הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד כולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם

4. אורות הקודש / חלק ג - מוסר הקודש / עמוד סד

הדעה שהאדם הוא התוכן המרכזי של החויה כולה מגדילה את האחריות המוסרית, ומעוררת את החפץ לפעול גדולות.

5. אורות נשואל / פרק ח /

ההתגלות על-דבר גדל ערפו של האדם, על השפעתו הגדולה בשפעת החיים שלו, בגדל רוחו, בראונו והופעת שגלו על הקוה, על כל היש, זאת היא סטיבה מיוחדת לישראל. רחוק רחוק מאד הוא העולם פלו מהפכה זו. הכל חושבים, שהאדם בנחש להמצאות הוא רק פסיבי, משפיע ולא משפיע. אבל הקטנה זו אין לה כל ערך באמת. ודאי שההארה הרוחנית של סגלות הרוחניות הקוניות של עצמיות המציאות קשורה היא הרבה עם הידיעה בעצמה. פל מה שהאדם יודע יותר את ערפו, ככה ערפו באמת גדול הוא, וכל מה שפיכר יותר בשפעת החיים, ששדירות הקוה השונות מקבלות על-ידי הקוה המרפזית שלו, ככה תגדל עצמותה של השפעה זו.